

Program Take Part seminar på Sandbjerg Gods

5. dec.

(10.00 styregruppemøde)

12.00 Frokost

13.00 Velkomst & præsentation. Netværkets formål, arbejdsform og konkrete planer (v. Birgit)

14.00 Keynote v. Leila Jancovich, Univ. of Leeds & Coordinator of knowledge exchange network on participation and engagement in the arts (www.participationandengagement-arts.co.uk)

15.30 Kaffe

16.00 Bidrag og ønsker til netværket (speeddating og gruppediskussioner v. alle)

17.30 Afslapning, mailtjekning, tøjskift, gåtur i mørket

18.00 Festmiddag & happy networking

6. dec.

8.00 Morgenmad

9.00 -12.00 Kulturel deltagelse – teoretiske indspil i plenum 10 minutter + 5 minutter diskussion (med indlagt Walk&talk)

9.00-10.00 Carsten Stage moderator

- Birgit Eriksson, AU: "Deltagelse og forandring"
- Casper Hvenegaard Rasmussen, IVA: "En typologi for kulturel deltagelse"
- Camilla Jalving, Arken: "Deltagelse og det affektive møde"
- Ditte Vilstrup Holm, CBS: "Distribueret autonomi"

10.00 – 11.00 - Walk&Talk

11.00-12.00 Anne Scott Sørensen moderator

- Signe Meisner Christensen, AU: "Økologier i kunstfeltet"
- Karen Grøn, Trapholt: "Når gæsterne kuraterer på kunstmuseet"
- Ulrik Schmidt, RUC: "Deltagelse og det spektakulære"
- Bjarki Valtysson, KU: "Online kulturel deltagelse – et nuanceret blik"

12.00 Frokost

13.00-15.00 Kulturel deltagelse i praksis – casepræsentation i grupper

13-13.55 – to parallelle spor – 3 casepræsentationer à 10 minutter efterfulgt af 25 minutters fællesdiskussion

1. Birgit Eriksson moderator

- Niels Righoldt, CKI: (Titel mangler)
- Nina Gram og Anna Lawaetz: "A Suitcase of Methods: Metodisk arbejde med publikumssamtalen"
- Mette Houlberg Rung, SMK: "Deltagelse på kunstmuseet: forstyrrelse eller invitation til engagement?"

2. Bjarki Valtysson moderator

- Sara Topsøe, Carte Blanche: "Kunsten at lytte"
- Henrik Holm, SMK: "Deltagelse, der bare virker – 5 års participatorisk praksis på Den Kgl. Afstøbningssamling"
- Johan Kjærulff Rasmussen, AU, Københavns Museum: "Kulturinstitutionernes hvorfor"

14-14.55 to parallelle spor – 3 casepræsentationer à 10 minutter efterfulgt af 25 minutters fællesdiskussion

1. Birgit Eriksson moderator

- Marianne Grymer og Maj Ørskov, ARoS: "ARoS Public Atelier – et isoleret abebur eller et visionært, inkluderende eksperimentarium?"
- Line Marie Bruun Jespersen, AAU: "KulturVejen som kulturmøde"
- Karen Hvidtfeldt, SDU: "Fra oplevelse til deltagelse: Kbh Læser"

2. Bjarki Valtysson moderator

- Merete Sanderhoff, SMK: "Wiki Labs. Bidrag til kunsthistorien på Wikipedia"
- Charlotte Bagger Brandt, Råderum: "CASE PLACEMAKING: Rhizomen som inddragende værktøj"
- Dorte Juul Rugaard og Lise Sattrup, Arken: "Udvidet deltagelse"

15.00 Kaffe

15.15 Opsamling i plenum

(16.00 styregruppemøde)

Manchetter

Teoretiske indspil

Birgit Eriksson, AU: "Deltagelse og forandring"

Hvilke motivationer er der for at fremme kulturel deltagelse? Hvilke forandringer ønsker man med deltagelsen? Og hvor nødvendige er de?

I oplægget vil jeg fokusere på disse spørgsmål ud fra en grundantagelse om, at deltagelse indebærer en forandring både af deltagerne og af det, der deltages i.

Casper Hvenegaard Rasmussen, KU: "En typologi for kulturel deltagelse"

Med afsæt i bogen *Formidlingsstrategier: en introduktion til kulturinstitutioners formidling* (Samfundslitteratur 2016) er formålet med dette oplæg, at give et bud på en typologi for forskellige former for deltagelse i kulturinstitutionelt regi. Dette kan være nyttigt, da kulturel deltagelse såvel praktisk som teoretisk kan være mange forskellige ting. Oplægget vil give eksempler på følgende former for kulturel deltagelse:

- Frivillighed
- Interaktiv formidling
- At dele kunstoplevelser
- Værkstedaktiviteter
- Sam-skabelse
- Kulturinstitutionen som vært
- Brugerdrevet innovation

Camilla Jalving, ARKEN: "Deltagelse og det affektive møde"

Oplægget vil tage udgangspunkt i ARKENs forskningsprojekt *Deltagerisme: Dogme og mulighedsfelt*, som er støttet af Kulturministeriets Forskningsudvalg (2014-16). Jeg vil indledningsvist skitsere de dominerende forståelser af deltagelse, som de kommer til udtryk i henholdsvis 'demokrati-diskursen', 'museums-diskursen' og 'kunst-diskursen'. Sigtet er at skabe en forståelsesramme for en alternativ diskurs for deltagelse, der hverken knytter sig til en bestemt kunstform, eller opnås gennem særlige strategier og teknikker, men som ligger i genstandene selv og i den situation, de skaber. Teoretisk vil jeg trække på teorier om affekt og performativitet, for herigennem at skitsere et udvidet deltagelsesbegreb, der fremskriver værkemødet og det, som kunsten kan gøre – både med relevans for kunsten, kunstinstitutionen og vores forståelse af kulturel deltagelse generelt.

Ditte Vilstrup Holm, CBS: "Distribueret autonomi"

Hvad er relationen imellem autonomi og deltagelse? Inden for den visuelle kunst har autonomi været et grundlæggende aspekt. Det er reflekteret i idéen om kunstnerens autonomi, i idéen om kunstværkets autonomi og i idéen om kunststøttens autonomi i forhold til politiske direktiver. Deltagelsesparadigmet kan ses som et opgør med denne autonomi. Det er et opgør som praktiseres af kunstnere og kulturinstitutioner i forlængelse af traditionen fra det 20. århundredes avantgarde, der søgte at bryde med den borgerlige, elitære kunsts autonomi. Det er også et opgør, som praktiseres fra (kultur)politisk side, i form af forventninger til stigende grad af inddragelse, inklusion og involvering. Samtidig er der måske et afhængighedsforhold imellem autonomi og deltagelse? I deltagelsesprojekter distribuerer kunstneren og kulturinstitutionen sin autonomi – i form af ressourcer, kommunikationsplatform m.v. – til "deltagerne". Kan man tale om en form for distribueret autonomi – og om et symbiotisk forhold imellem autonomi og deltagelse?

Karen Grøn, Trapholt: "Når gæsterne kuraterer på kunstmuseet"

Trapholt har siden 2001 arbejdet med mange forskellige former for deltagelse i udstillinger og projekter. Museet har benyttet kuratering som metode til at inddrage gæster i processer, hvor gæsten er blevet inviteret til at zoome ind på hvad vedkommende finder særligt fascinerende i et kunstværk, for derefter finde andre værker med samme fascinerende element. Metoden har været afprøvet analogt, hvor museets medarbejdere konkret har flyttet rundt på værker og er efter 14 år i 2015 endelig omsat til et digitalt værktøj, som 12.000 gæster årligt laver udstillinger med. Værktøjet udmærker sig ved at bygge bro mellem beskuers indre fascination og kunstværket. Det indgår pt. også i et projekt med Kolding kommune vedrørende langtidssygemeldte af Stress og kultur på recept. I oplægget vil der blive reflekteret over hvorfor denne metode har vist sig at være så frugtbar for gæsterne, med afsæt i psykologerne Ryan and Decis motivationsteori og Carol Ryffs trivselsteori.

Signe Meisner Christensen: "Økologier i kunstfeltet"

Oplægget diskuterer praksisformer i kunstfeltet, som er kendetegnet ved at overskride etablerede skillelinier mellem kunst, kollektivt liv og politik. På baggrund af to cases fra mit postdokprojekt, *Home Works*, kunstprogram på Konsthall C i Stockholm, og *Cartografía Colectiva Critica*, et kunstprojekt organiseret af CRAC (Centro de Residencias y Arte Contemporáneo), vil jeg argumentere for, at det omdiskuterede deltagelsesbegreb, som dominerer kunstfeltet i disse år, ikke er produktivt for at forstå et muligt radikalt potentiale ved sådanne praksisformer. I stedet vender oplægget sig mod ideen om tekniske økologier som en indgang til at belyse disse grænseoverskridende, performative organiseringer.

Ulrik Schmidt, Roskilde Universitet: "Deltagelse og det spektakulære"

Forestillingen om deltagelse i nutidens kunst er typisk præget af et mere eller mindre eksplis- cit opgør med det spektakulære. Man ser det måske tydeligst i Nicolas Bourriauds direkte overtagelse af Guy Debords kritik af det spektakulære som en af grundstenene i sin relatio- nelle æstetik, men også eksempelvis i de idealer om dehierarkisering af scenerummet og en omvendning af rollefordelingen mellem performer og beskuer, som præger store dele af per- formance-teorien fra Richard Schechner til Erika Fischer-Lichte og Peggy Phelan.

I dette oplæg ønsker jeg, i lyset af Jacques Rancières og Claire Bishops kritik af deltagelses- paradigmet, at bidrage til en diskussion af, hvorvidt dette modsætningsforhold mellem del- tagelse og det spektakulære er så indlysende, som det ofte synes at være opfattelsen. Sat på spidsen: kan vi i dag, efter teatralitetens og performativitetens definerende indflydelse på samtidskunsten siden 1960'erne, overhovedet tænke en deltagelseskunst, som ikke samti- dig producerer og essentielt afhænger af udfoldel- sen af det spektakulære: af iscenesættel- se, opførelse, det at stille sig til skue? Eller omvendt: Hvad vinder man – kulturkritisk, analy- tisk, strategisk, kommercielt – ved at anskue kulturel deltagelse som en form for spektakel?

Bjarki Valtysson: Online kulturel deltagelse – et nuanceret blik

I oplægget vil jeg redegøre for to diskurser, der gør sig gældende i forhold til online kulturel deltagelse og deltagelseskulturer. Den ene er positiv, hvor online kulturel deltagelse bliver betragtet ud fra demokratiske potentialer, kreativitet, fællesskab, dannelse, og læring. Den anden er kritisk, hvor online deltagelse bliver betragtet ud fra kommercialisering, data høst- ning, digital labour, overvågning og algoritmens magt. Oplæggets formål er at diskutere kul- turel deltagelse ud fra disse to perspektiver og stille kritiske spørgsmål til de vidensformer, der bliver genereret på kommercielle sociale medier. Hvad er det f.eks. for en deltagelses- form som Facebooks interface faciliterer? Hvad sker der med de informationer, der bliver produceret i mødet mellem offentlige kulturinstitutioner og globale kommercielle virksom- heder, som Facebook? Hvad er det for en 'bruger', der bliver konstitueret på sociale medier. Og hvad betyder distinktionen mellem begreber som bruger-genereret indhold, prosumers og produsers for aktører i kulturlivet, som prøver at række ud via de sociale medier? Oplæg- gets formål er derfor at introducere nogle koncepter, som forhåbentlig fører til et nuanceret blik på online kulturel deltagelse – et blik, som fører os et sted hen mellem de to diskurser.

Cases

Niels Righolt, CKI

En præsentation af det igangværende forskningsprojekt i EU regi, hvor et tværnationalt konsortium kortlægger erfaringer med publikumsudvikling på tværs af EU.

Anna Lawaetz & Nina Gram: A Suitcase of Methods: Metodisk arbejde med publikumsamtalen

Hvordan får man viden om publikums oplevelse med (scene)-kunst? Vidensprojektet A Suitcase of Methods, der huses af Det Kongelige Teater i perioden 2015-2019, undersøger publikums oplevelse med scenekunst ud fra et metodisk eksplorativt og kvalitativt perspektiv. Kort fortalt udforsker vi, hvordan vi rent metodisk indsamler viden om den oplevelse, der ofte blot er en mavefornemmelse hos publikum. I en tid, hvor man med Katherine Hayles ord går fra *deep attention* til *hyper attention*, bliver det vigtigt at blive klogere på publikums oplevelser for at imødekomme den adfærdsændring, der sker hos kulturforbrugerne.

I projektets første år har vi gennemført +12 fokusgruppesamtaler med publikummer efter både koncert, ballet-, skuespil- og operaforestillinger. Her har vi bl.a. testet, hvordan rummet påvirker den type viden, der genereres igennem samtalerne, gruppens betydning og forskydninger i tid i forhold til det oplevede. Vi glæder os til at dele resultaterne med jer og evt. anspore en diskussion af, hvad deltagelse betyder i denne metodisk undersøgende kontekst.

Mette Houlberg Rung, SMK: "Deltagelse på kunstmuseet: forstyrrelse eller invitation til engagement?"

Sidste vinter præsenterede Statens Museum for Kunst udstillingen En smuk løgn – Eckersberg. Forskningen bag udstillingen gjorde op med Eckersberg som en maler, der gengiver virkeligheden. Faktisk, viste det sig, var hans detaljerede og virkelighedstro malerier konstruerede og sindigt opbyggede for at skabe en perfekt illusion af verden. Et af grebene han anvendte var linearperspektivet. Midt i udstillingen, i et mindre rum, kunne man træde ind i et af Eckersberg malerier, og på sin egen krop erfare hvordan han byggede perspektivet op. Formidlingsinitiativet fik hårde ord med fra pressen og til dels også fra museumskolleger. Nogle samlede overskrifter for flere af disse deltagende formidlingstilbud var: "Selfie-kunst", "Museer famler i blinde", "Museernes manglende selvtillid". Men hvad med brugerne? Hvad siger de? – er deltagelse noget der forstyrrer og som er udtryk for museernes famlen efter nye brugere? Hvad mener folk faktisk selv der sker, når de får lov at deltage? Med udgangspunkt i en empirisk undersøgelse af perspektivrummet i Eckersberg udstillingen vil jeg kort ridse nogle af brugernes hovedpointer op og pege på nogle områder, der vil være relevante at tage fat på, når der skal forskes i deltagelse på kunstmuseer.

Sara Topsøe, Carte Blanche: "Kunsten at lytte"

Carte Blanche er egnsteater og kulturmotor i Viborg og er med sit borgerinddragende projekt KUNSTEN AT LYTTE i gang med at facilitere og deltage i undersøgelser af kultur og de måder vi sammen skaber kultur på. Det er et 2-årigt forløb med workshops, tværkulturelle processer og produktioner, som tager afsæt i en sensorisk, poetisk og legende tilgang til kultur, hvor vi b.l.a. andet arbejder med "kunsten at stille spørgsmål", og "kunsten at lytte".

Projektet skaber møder og samarbejder mellem b.l.a. internationale scenekunstnere, unge mennesker, kulturinstitutioner, lokale ildsjæle om emner som: byplanlægning, formidling, poetiske læringsprocesser, samtalekultur.

I juni 2017 skaber Carte Blanche et Pop Up Kulturhus, som vil være en blanding af en performance/installation, og en samlende platform for de aktiviteter og netværk, der er opstået i projektet. KUNSTEN AT LYTTE er et underprojekt i RETHINK YOUR AUDIENCE og en del af Aarhus' og Østjyllands status som Europæisk kulturhovedstad i 2017.

Henrik Holm, SMK: "Deltagelse, der bare virker – 5 års participatorisk praksis på Den Kgl. Afstøbningsamling"

Siden 2010 har alle arrangementer på Den Kgl. Afstøbningsamling været dikteret af principperne bag performativitetsteori og af brugerinddragelse, direkte påvirket af Nina Simons bog *The Participatory Museum* (2010).

Vores version af fænomenet går i al sin enkelhed ud på, at de involverede parter, som er studerende fra mange forskellige fagområder, får lov til at vælge og bearbejde, flytte og præsentere værker i samlingen ud fra deres specifikke, faglige interesser.

Det virker – som brand, som inspiration, som community building, som faglig sparring mm.

Kom og hør mere om hvorfor og hvordan, ud fra nogle eksempler.

Johan Kjærulff Rasmussen, AU, Københavns Museum: "Kulturinstitutionernes hvorfor"

Siden jeg begyndte at studere deltagelse som både praksis- og teoretiskfelt, har jeg, som så mange andre, primært fokuseret på to elementer: 1) begrebets flydende karakter og derigennem afgrænsning af dets betydningsfelt, som det blandt andet ses Nico Carpentiers *Media and Participation*, og 2) deltagelse i praksis, som både Sherry Arnsteins *The Ladder of Civic Participation* og (måske især) Nina Simons *The Participatory Museum* forholder sig til. Selvom begge elementer er centrale for forståelsen af deltagelse ved kulturinstitutioner, fokuserer jeg til TAKE PART seminaret i højere grad på deltagelse som værdi- og politiskbegreb, som et centralt element i kulturinstitutioners hvorfor¹; noget der, i hvert fald ved Københavns Museum, som jeg er tilknyttet, ofte glemmes eller tilsidesættes til fordel for arbejde med mere håndgribelige dele af deltagelse.

---

¹ Med reference til Simon Sineks Golden Circle, der beskriver forskellen på at kommunikere fra et hvad-, hvordan- eller hvorfor- udgangspunkt.

I sin bog *Start with why* beskriver Simon Sinek, at man, for at inspirere brugere/ konsumenter/borgere til handling, må tage udgangspunkt i en beskrivelse af hvorfor man som institution eller organisation handler som man gør. For at engagere deltagere og skabe inspiration, skal institutioner kunne redegøre for det værdigrundlag, der ligger til grund for deltagelse, ikke hvad deltagelse er eller hvordan den udføres². Med udgangspunkt i 'rollefordelingen' mellem hvorfor, hvordan og hvad, sætter jeg fokus på kulturinstitutioner, med Københavns Museum som udgangspunkt, som samfundsinstitutioner i højere grad end 'bare' kulturinstitutioner.

Marianne Grymer og Maj Ørskov, ARoS: "ARoS Public Atelier – et isoleret abebur eller et visionært, inkluderende eksperimentarium?"

Vi ønsker at dele vores erfaringer omkring arbejdet med at rammesætte og huse ARoS Public Atelier. Atelieret er en del af den nye formidlingsplatform på museet, og er et forholdsvis stort rum centralt placeret på etagen, hvor kunstnere for kortere eller længere perioder (1-3 måneder) arbejder offentligt tilgængeligt for museets gæster med deres vanlige praksis. Visionen er, at rummet skal være solidt, lokalt forankret, men samtidig kunne huse internationalt anerkendte kunstnere. At opbygge et bæredygtigt, meningsfuldt residency program for et så tilgængeligt rum, som Atelieret er, så både kunstnere, publikum, byens øvrige institutioner og aktører oplever, at rummet bidrager til henholdsvis deres kunstneriske arbejde, museumsoplevelse og til byen som sådan er en dybt interessant og vanskelig proces, som vi meget gerne vil drøfte med netværkets andre medlemmer.

Line Marie Bruun Jespersen, AAU: "KulturVejen som kulturmøde"

'KulturVejen' er et midlertidigt projekt, der transformerer den lille bygade Gasværksvej i Nykøbing Mors til en 'kulturvej' mens Kulturmødet på Mors er i gang. 'KulturVejen' har fundet sted i 2014- 2016, men jeg vil især fokusere på 2014-2015. Kulturvejen er et eksempel på hvordan kunst skabt til det offentlige rum og med et stærkt fokus på deltagelse kan engagere beboerne på vejen og indtage de offentlige og private rum langs vejen. Den kuratoriske idé bag Kulturvejen er at give opmærksomhed til beboerne på Gasværksvej, som så at sige bor midt i Kulturmødet, og at give dem lejlighed til at deltage aktivt i begivenheden ved både at deltage i udviklingen af konceptet for 'KulturVejen' og at stille deres hverdagsrum til rådighed for eksempelvis: udstilling, oplæsning, koncerter, installationer og relationelle værker. 'KulturVejen' stræber efter at skabe en relation mellem den nationale kulturbegivenhed og hverdaglivet i Nykøbing Mors og at etablere kulturel udveksling mellem de lokale beboere og de tilrejsende besøgende.

---

² Det er vigtigt at pointere, at Sinek hverken afskriver hvordan eller hvad som vigtige spørgsmål – han mener i stedet, at inden man arbejder med disse to begreber, må man kunne redegøre for hvorfor man handler, altså starte med det mest uhåndgribelige og værdibaseret, og efterfølgende arbejde med de håndgribelige elementer.

Karen Hvidtfeldt, SDU: "Fra oplevelse til deltagelse: Kbh Læser"

Med udgangspunkt i et kritisk deltagelsesbegreb, vil jeg spørge til, hvordan deltagelse forstås og fungerer på Litteraturfestivalen Kbh Læser. Det hedder sig, at "alle kan byde ind med arrangementer, der bliver en del af det samlede program, og biblioteket står til rådighed med sparring, idéudvikling og samarbejde". Og festivalen udfordrer det faktum, at læsning af skønlitteratur almindeligvis foregår alene mellem læser og bog: "Litteraturen kan være en ensom bestræbelse, men den kan tillige være et fælles rum. Så læs, lyt, del og kom ud" (Program 2016). Gennem appellerende og skiftende årlige temaer ("Kærlighed" i 2015, "Mænd" i 2016, "Vækst" i 2017), iøjnefaldende programhæfter og humorfyldte tekster ("opvækst, udvækst, nulvækst, gevækst, hårvækst, plantevækst, alt mulig vækst"), henvender festivalen sig til en bred målgruppe og opfordrer til fællesskab: "Brug festivalen til at opdage de mange københavnske litterære kringelkroge, som tilbyder intime og unikke oplevelser. Litteraturen er fælles og noget vi sammen kan dele vores begejstring for." Således udfordres grænserne mellem byen og biblioteksinstitutionen, mellem skønlitteratur og levend liv i en oplevelsesøkonomisk kontekst, hvor jeg vil argumentere for at netop deltagelsesbegrebet med fordel ville kunne kvalificeres og problematiseres.

Arnstein, S. R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. JAIP, Vol. 35(No. 4), 216-224.

Dijck, v. J. (2009). Users like you? Theorizing agency in user-generated content. Media, 31(1), 41- 58.

Falk, J. H., & Dierking, L. D. (2013). The museum experience revisited. Walnut Creek, Calif.: Left Coast Press.

Simon, N. (2010). The participatory museum. Santa Cruz, Calif.: Museum.

Merete Sanderhoff, SMK: "Wiki Labs. Bidrag til kunsthistorien på Wikipedia"

Wikipedia er en åben encyklopædi, skrevet af frivillige i hele verden. Den kan kun benytte billeder, der ikke er underlagt copyright. Encyklopædien har 18 milliarder sidevisninger og 500 millioner unikke besøgende – hver måned. Den findes på 250 forskellige sprog og rummer 37 millioner artikler. Museer, der frigiver deres billedsamlinger, har mulighed for at bidrage til denne enorme vidensbank, der dagligt vokser med over 1.000 artikler på verdensplan.

Museer ligger inde med store mængder digitaliserede genstande, som på grund af alder er fri af copyright. SMK har frigivet vores digitale samlinger til fri afbenyttelse. Det betyder, at museets billeder kan bruges til at illustrere Wikipedia artikler. Vi samarbejder med Wikipedia om at forbedre viden og ressourcer om kunsthistoriske emner på Wikipedia. Hver måned mødes kunstinteresserede, wikipedianere og museumsfolk til Wiki Labs, hvor vi sammen lærer om at skrive til Wikipedia. Wiki Labs faciliterer, at folk uden for museerne kan skrive bedre artikler om de emner, de er optagede af, fordi de får adgang til troværdigt billed- og kildemateriale. På den måde bidrager vi til, at viden om kunst og kunsthistorie bliver tilgængelig og brugbar for mange flere mennesker, end vi kan håbe på vil besøge vores egne museer og hjemmesider.

Charlotte Bagger Brandt, Råderum: "CASE PLACEMAKING: Rhizomen som inddragende værktøj"

Hvordan kan aktører sammen udvikle nye metoder og værktøjer til at skabe borgerinddragende kunstprojekter, der kan fremme byudviklingen og skabe en tættere forbindelse mellem kunsten, stedet og borgerne? Med udgangspunkt i kunstprojektet PLACEMAKING ønskes en diskussion af Rhizomen som mulig figur i borgerinddragende kunstprojekter. Rhizomen er som form og derfor også som projektstruktur en ret ustyrlig ikke hierarkisk form, der værdsætter og fordrer en åben proces. Rhizomen giver plads og mulighed for det, der opstår undervejs og forbindelser kan knopskyde mennesker og steder imellem. I denne iterative proces tages læring undervejs og man forholder til det der opstår samt responderer på det i tænkningen og udviklingen af fremtidige nye byrum. I PLACEMAKING var Rhizomen både en praktisk figur og inspiration som kuratorisk redskab.

FAKTA: PLACEMAKING var et borgerinddragende kunstprojekt initieret af Kulturmetropol Øresund, hvor ni kommuner Allerød, Gribskov, Greve, Køge, Hillerød, Roskilde, Halsnæs, Helsingør og Furesø ønskede at skabe lokalt forankrede byrumsprojekter, der tilgodeså både by og borger. Med projektet som case ønsker vi at diskutere Rhizomen hierarkiske struktur.

Dorthe Juul Rugaard og Lise Sattrup, ARKEN: "Udvidet deltagelse"

Vi vil i vores case-præsentation dele vores erfaringer med og refleksioner om relevansen af en udvidet forståelse af 'deltagelse', der både åbner nye måder at forstå kunstværket på og tænke demokrati på. Casen er ARKENs udendørs udstillingsformat "Kunst i sollys", der i somrene 2015 og 2016 har budt på kuratoriske og formidlingsmæssige undersøgelser af deltagelse.

Karoline H Larsens bidrag til Kunst i sollys 2015 var "Collective Dreams", en performativ installation i landskabet, hvori flere deltagelsesformer udfoldede sig i ét og samme værk, fra den samskabende proces til den affektive deltagelse. Dorthe Juul Rugaards skitsering af disse processer og deltagelsesformer trækker på teoretiske positioner som Irit Rogoffs 'kollektive vi' og affektteori, og den lægger vægt på relationerne mellem værket, deltagerne og deres fælles handlingsrum.

Lise Sattrup rejser informeret af den franske filosof Jacques Rancière spørgsmål til vores forståelser af deltagelse og demokrati. Hun præsenterer formidlingsmaterialet fra Kunst i Sollys 2016 som et eksempel på, hvordan museet i praksis kan arbejde med nye forståelser af deltagelse, der ikke reproducere uligheder, gennem sondringer mellem det at se og det at gøre.

(Denne case-præsentation knytter sig til Camilla Jalvings teoretiske indspil)